

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสัมพัทธ์เปรียบเทียบ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนต่อของเด็กและเยาวชนในชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีวิธีการศึกษาดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาจาก คำรา หนังสือ เอกสาร บทความ วารสาร วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. การวิจัยภาคสนาม (Field Research) โดยใช้แบบสอบถามให้เด็กและเยาวชนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างของประชากรที่ศึกษาเป็นผู้ตอบ

ทั้งนี้ จะทำการศึกษาคณะระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การทดสอบแบบสอบถาม
5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ เด็กและเยาวชนในกรุงเทพมหานคร ตามสถิติประชากร พ.ศ. 2539 มีเด็กวัย 11 - 15 ปี ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 414,960 คน (สำนักทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง) กระจายอยู่ในเขตต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร รวม 38 เขต ซึ่งไม่อาจจำแนกเป็นเด็กและเยาวชนเฉพาะที่อยู่อาศัยในชุมชนแออัดได้ ผู้วิจัยจึงใช้จำนวนเด็กและเยาวชนโดยรวมทั้งหมดในกรุงเทพมหานคร เป็นประชากร

การสุ่มตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่างครั้งนี้ ผู้วิจัยจะได้ใช้วิธีการสุ่มหลายระดับ (Multistage Random Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดขนาดตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้คำนวณขนาดของกลุ่ม โดยใช้สูตรคำนวณของ บุญชม ทัศนสะอาด (2535 : 39)

ดังนี้

$$n = \frac{P(1-P)}{e^2 + \frac{P(1-P)}{N}}$$

เมื่อ

n = จำนวนสมาชิกกลุ่มตัวอย่าง

p = สัดส่วนของประชากรที่ผู้วิจัยกำหนดจะสุ่ม = .15

z = ระดับความมั่นใจที่ผู้วิจัยกำหนดไว้โดยกำหนดระดับความมั่นใจ 99% (ระดับ .01) มีค่า = 2.58

e = สัดส่วนความคลาดเคลื่อนที่ให้เกิดขึ้นได้ = 5% มีค่า = .05

N = จำนวนประชากร

ผลการแทนค่ามีดังนี้

$$\begin{aligned} n &= \frac{(.15)(1-.15)}{.05^2 + \frac{(.15)(1-.15)}{414,960}} \\ &= \frac{(.15)(.85)}{.0025 + \frac{(.15)(.85)}{414,960}} \\ &= \frac{.1275}{.000375 + .0000003} \\ &= .1275 \\ &= 339.7 \end{aligned}$$

คิดเป็นกลุ่มตัวอย่าง 340 คน

ขั้นที่ 2 การสุ่มเลือกเขตในกรุงเทพมหานคร

กองแผนงานและพัฒนาชุมชน สำนักพัฒนาชุมชน กรุงเทพมหานคร ได้แบ่งเขตพื้นที่ เป็น 3 พื้นที่ ได้แก่

(1) พื้นที่กรุงเทพฯใต้ ประกอบด้วยเขตต่าง ๆ 12 เขต ได้แก่ พระนคร ป้อมปราบ ถัมพันธวงศ์ บางรัก ปทุมวัน ยานนาวา บางคอแหลม สาทร พระโขนง คลองเตย ประเวศ และสวนหลวง สุ่มเลือกโดยการจับสลากได้เขตคลองเตย และเขตพระโขนง

(2) พื้นที่กรุงเทพฯเหนือ ประกอบด้วยเขตต่าง ๆ 15 เขต ได้แก่ คลุติศ บางซื่อ พญาไท ราชเทวี ห้วยขวาง ดินแดง บางเขน ดอนเมือง จตุจักร บางกะปิ ลาดพร้าว บึงกุ่ม มีนบุรี หนองจอก และลาดกระบัง สุ่มเลือกโดยการจับสลากได้เขตห้วยขวาง และเขตบางเขน

(3) พื้นที่กรุงเทพฯฝั่งธนบุรี ประกอบด้วยเขตต่าง ๆ 11 เขต ได้แก่ ธนบุรี ราษฎร์บูรณะ บางขุนเทียน จอมทอง บางกอกน้อย บางพลัด บางกอกใหญ่ กทม.จรัญ หนองแขม และดลิ่งชัน สุ่มเลือกโดยการจับสลากได้เขตหนองแขม และเขตกทม.จรัญ

ขั้นที่ 3 การสุ่มเลือกตัวอย่างในแต่ละเขต

จากกรเลือกเขตในขั้นที่ 2 ผู้วิจัยได้ทำการเทียบหาสัดส่วนจำนวนตัวอย่างที่จะเก็บข้อมูลในแต่ละเขต โดยใช้จำนวนประชากรในกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2539 ในช่วงวัย 11 - 15 ปี ซึ่งมีจำนวนในแต่ละเขต ดังนี้

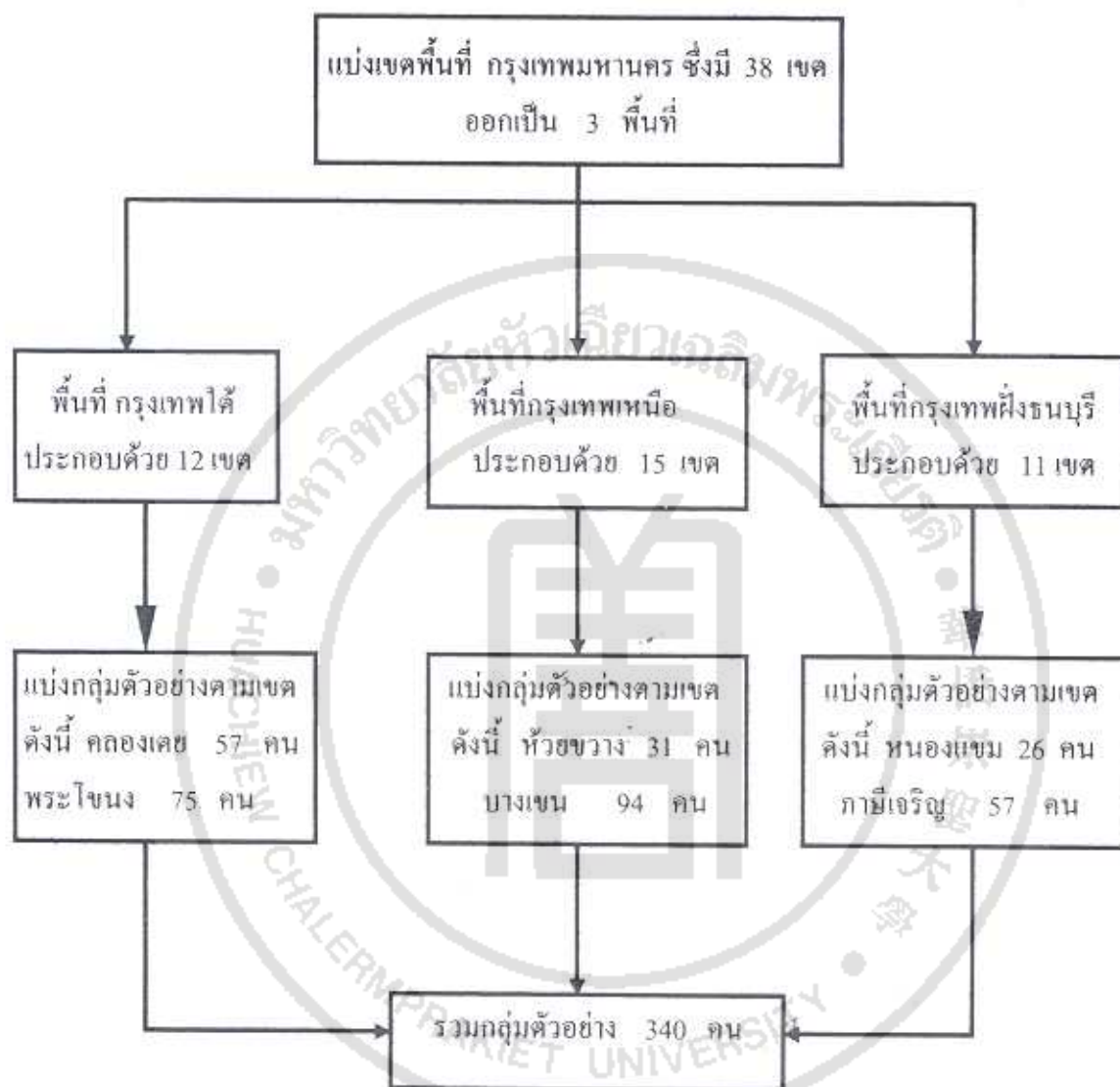
เขตคลองเตย	มีประชากรเด็กวัย 11 - 15 ปี	จำนวน 11,307 คน
เขตพระโขนง	มีประชากรเด็กวัย 11 - 15 ปี	จำนวน 14,898 คน
เขตห้วยขวาง	มีประชากรเด็กวัย 11 - 15 ปี	จำนวน 6,058 คน
เขตบางเขน	มีประชากรเด็กวัย 11 - 15 ปี	จำนวน 18,498 คน
เขตหนองแขม	มีประชากรเด็กวัย 11 - 15 ปี	จำนวน 5,074 คน
เขตกทม.จรัญ	มีประชากรเด็กวัย 11 - 15 ปี	จำนวน 11,380 คน
รวม	ประชากรเด็กที่เป็นเป้าหมาย	67,215 คน

จากจำนวนประชากรในเขตเป้าหมาย 67,215 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการคำนวณ 340 คน ผู้วิจัยได้เทียบสัดส่วนประชากร และกลุ่มตัวอย่างเพื่อการเก็บข้อมูล ดังนี้

เขตคลองเตย	ประชากร 11,307 คน	ตัวอย่าง 57 คน
เขตพระโขนง	ประชากร 14,898 คน	ตัวอย่าง 75 คน
เขตห้วยขวาง	ประชากร 6,058 คน	ตัวอย่าง 31 คน
เขตบางเขน	ประชากร 18,498 คน	ตัวอย่าง 94 คน
เขตหนองแขม	ประชากร 5,074 คน	ตัวอย่าง 26 คน
เขตกทม.จรัญ	ประชากร 11,380 คน	ตัวอย่าง 57 คน
รวม	ประชากร 67,215 คน	ตัวอย่าง 340 คน

แผนภูมิที่ 3.1

ขั้นตอนการเลือกและจำนวนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ด้วยตนเองตามชุมชนต่าง ๆ ในระหว่างวันที่ 11-25 กรกฎาคม 2541 และเก็บแบบสอบถามแบบรวมกลุ่ม และเก็บแบบสอบถามกลับในวันเดียวกัน โดยเก็บข้อมูลจากชุมชนที่ตั้งอยู่ในเขตคลองเตย เขตพระโขนง เขตห้วยขวาง เขตบางเขน เขตหนองแขม และเขตภาษีเจริญ จำนวนแบบสอบถามมีทั้งสิ้น 340 ชุด ได้แบบสอบถามกลับมา 339 ชุด ใช้สัดส่วนที่คำนวณได้จากจำนวนประชากร

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเพื่อรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง และที่ปรับปรุงจากแบบวัดของผู้วิจัยท่านอื่น เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะงานวิจัย พื้นฐานของประชากร และแนวคิดในการวิจัย ประกอบไปด้วยแบบสอบถามและแบบวัด 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มประชากร ได้แก่ เพศ จำนวนบุตร ลำดับที่ของการเป็นบุตร ระยะห่างของโรงเรียนที่ใกล้ที่สุดกับชุมชน อาชีพของครอบครัว การศึกษาของบิดามารดา รายได้

ส่วนที่ 2 แบบวัดสุขภาพจิต ผู้วิจัยได้นำแบบวัดสุขภาพจิตของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม (2524) เป็นแบบวัดที่ประกอบด้วยข้อความ จำนวน 20 ข้อ และมีมาตราวัด 6 ระดับ คือ คะแนนแต่ละข้อมีค่าตั้งแต่ 1 ถึง 6 คะแนน คะแนนที่มีความเป็นไปได้ จะมีค่าตั้งแต่ 6 คะแนน ถึง 1 คะแนน เกณฑ์การให้คะแนนมีดังนี้

ข้อความเชิงบวก

จริงที่สุด	มีระดับคะแนน	6	คะแนน
จริง	มีระดับคะแนน	5	คะแนน
ค่อนข้างจริง	มีระดับคะแนน	4	คะแนน
ค่อนข้างไม่จริง	มีระดับคะแนน	3	คะแนน
ไม่จริง	มีระดับคะแนน	2	คะแนน
ไม่จริงเลย	มีระดับคะแนน	1	คะแนน

ข้อความเชิงลบ

จริงที่สุด	มีระดับคะแนน	1	คะแนน
จริง	มีระดับคะแนน	2	คะแนน
ค่อนข้างจริง	มีระดับคะแนน	3	คะแนน
ค่อนข้างไม่จริง	มีระดับคะแนน	4	คะแนน
ไม่จริง	มีระดับคะแนน	5	คะแนน
ไม่จริงเลย	มีระดับคะแนน	6	คะแนน

ส่วนที่ 3 แบบวัดการควบคุมตนเอง ผู้วิจัยได้ใช้แบบวัดการควบคุมตนเองของ กรูณา กิจขันธ์ (2517) วารินทร์ ม่วงสุวรรณ (2517) วิวาหวัน มูลสถาน (2523) ดวงเดือน พันธมนาวิน (2524) เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทาง ในการสร้างแบบสอบถาม เป็นแบบวัดที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับพฤติกรรม การทำงานในลักษณะต่าง ๆ เช่น การไม่คล้อยตามผู้อื่นไปในทางเสื่อมเสีย การประพฤติดังตรงตามที่พูด การทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความอดทนและตั้งใจ มีมาตราวัด 5 ระดับ คือ คะแนนแต่ละข้อมี ค่าตั้งแต่ 1 ถึง 5 คะแนน เกณฑ์การให้คะแนนมีดังนี้

ข้อความเชิงบวก

มากที่สุด	มีระดับคะแนน	5	คะแนน
มาก	มีระดับคะแนน	4	คะแนน
ปานกลาง	มีระดับคะแนน	3	คะแนน
น้อย	มีระดับคะแนน	2	คะแนน
น้อยที่สุด	มีระดับคะแนน	1	คะแนน

ข้อความเชิงลบ

มากที่สุด	มีระดับคะแนน	1	คะแนน
มาก	มีระดับคะแนน	2	คะแนน
ปานกลาง	มีระดับคะแนน	3	คะแนน
น้อย	มีระดับคะแนน	4	คะแนน
น้อยที่สุด	มีระดับคะแนน	5	คะแนน

ดังนั้นผู้ที่ได้คะแนนสูงจึงเป็นผู้ที่มีการควบคุมตนเองสูง และผู้ที่ได้คะแนนต่ำจะเป็นผู้ ที่มีการควบคุมตนเองต่ำ

ส่วนที่ 4 แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผู้วิจัยได้ใช้แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่

ประสาธ ปิ่นทวงกูร (ประสาธ ปิ่นทวงกูร 2526 : 111) สร้างขึ้นเพื่อใช้วัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนัก เรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2515 เป็นแบบวัดที่ประกอบด้วยข้อความที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับ ความรู้สึก ความคิดเห็น รวมถึงลักษณะนิสัยที่เคยประพฤติปฏิบัติ จำนวน 45 ข้อ มีมาตราวัด 5 ระดับ คือ คะแนนแต่ละข้อมีค่าตั้งแต่ 1 ถึง 5 คะแนน เกณฑ์การให้คะแนนมีดังนี้

ข้อความเชิงบวก

จริงที่สุด	มีระดับคะแนน	5	คะแนน
จริงมาก	มีระดับคะแนน	4	คะแนน
จริงครึ่งเดียว	มีระดับคะแนน	3	คะแนน
จริงน้อย	มีระดับคะแนน	2	คะแนน
ไม่จริงเลย	มีระดับคะแนน	1	คะแนน

ข้อความเชิงลบ

จริงที่สุด	มีระดับคะแนน	1	คะแนน
จริงมาก	มีระดับคะแนน	2	คะแนน
จริงครึ่งเดียว	มีระดับคะแนน	3	คะแนน
จริงน้อย	มีระดับคะแนน	4	คะแนน
ไม่จริงเลย	มีระดับคะแนน	5	คะแนน

ดังนั้นผู้ที่ได้คะแนนสูงจึงเป็นผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง และผู้ที่ได้คะแนนต่ำเป็นผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

3.4 การทดสอบแบบสอบถาม

การหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้อง และความครอบคลุมเนื้อหาให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

การหาค่าความเชื่อถือได้ (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทำการทดสอบกับเด็กและเยาวชน จำนวน 20 ชุด ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ด้วยตนเอง จากนั้นจึงนำแบบสอบถามมาตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่นจากการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ของคอมพิวเตอร์ในการคำนวณ ผลการทดสอบผู้วิจัยได้ปรับแก้ข้อที่มีความเชื่อมั่นต่ำออก และปรับถ้อยคำในบางข้อให้เข้าใจง่ายขึ้น และทำการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง 339 คน ผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่น ปรากฏดังนี้

	ผลการทดสอบก่อน	ผลการทดสอบจริง
สุขภาพจิต	.7861	.8234
การควบคุมตนเอง	.7763	.7130
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	.6371	.7499

3.5 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบความถูกต้องแล้ว นำมาวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Science SPSS/PC) โดยใช้สถิติดังนี้

1. การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Regression Analysis) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนต่อของเด็กและเยาวชน ในชุมชนแออัดกรุงเทพมหานคร
2. การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Oneway Analysis of Variance) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของลักษณะทางจิตระหว่างเด็กหญิงชาย
3. สถิติพรรณนา เพื่อบรรยายข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยระบุค่าข้อมูลเป็นร้อยละ (Percentage)